

Aktuális könyvtári kérdések 2. rész

Emlékeztetőül: a Komárom-Esztergom Megyei Könyvtári Napok oroszlányi rendezvényén felmerült egy csomó kérdés aktuális gondjainkról. Akkor egyeztünk meg, hogy ezeket rendre feltesszük a TEKA/TÉMA-ban. (Az első csoport kérdés és válasz az 1997. évi 6. számban jelent meg.) Következzenek a továbbiak (a dorogi, a tatabányai és a megyei könyvtári válaszok alapján - a többiek nem érkeztek be)!

1.) Meddig használják a *Hatályos jogszabályok gyűjteménye* eredeti, pótlapos formáját? Illetve: használják-e?

Sem Dorogon, sem a tatabányai Városi Könyvtárban nem használják már (ez utóbbiaktól egy szakasztikus megjegyzés: „A kollégák szerint nagyon jól mutat a polcon. Egyelőre még elfér, bár csak idő kérdése, hogy meddig.”)

A megyei könyvtár 1990-1994-ig használta a törvénytárát pótlapos formában. 1994-től a Magyar Törvénytár programrendszer, az UNIÓ Kiadó által megjelentetett hatályos jogszabálygyűjtemény számítógépes változatát használtuk 1997 szeptemberéig: ekkor ugyanis áttértünk a KERSZÖV Computer Kft. által kifejlesztett Complex CD Jogtár előfizetésére, mert teljesebb, több szempontból is használhatóbbnak találtuk. Megtalálhatók rajta:

1. Hatályos Jogszabályok
2. Közlöny 1990-1995.
3. Döntvénytár 1977-1995.
4. Önkormányzati normák
5. Kereskedelmi és Vámtarifák
6. Törvények indoklása
7. Idegennyelvű jogszabályok
8. Törvényjavaslatok
9. Iratmintatár

A hatályos jogszabályok között működik az időgép funkció: a jogszabályoknak nem csak a CD záraskori hatályos, hanem minden időállapota megtekinthető a jogszabály hatályba lépésétől.

Az előzőekben leírtakból következik, hogy mi már nem használjuk a pótlapos formát, csak időnként annak betűrendes tárgymutatóját, hiszen a terjedelmesebb, témakifejtő, tárgymagyarázó meghatározások segítenek a jogalkotás szakmai nyelvének megértésében.

2.) Mi van a hangoskönyv-állománnyal?

Dorog: Hangoskönyv-állományunk kb. 60-féle művet tartalmaz. Az évek során többféle propagandát is kifejtettünk annak érdekében, hogy népszerűbbé tegyük ezt a szolgáltatásunkat a használók körében, de sajnos nem sok sikerrel. Kevés olvasó él a hangoskönyv-kölcsönzés lehetőségével.

Tatabánya: A hangoskönyv-állomány választéka ahhoz kicsi, hogy folyamatosan ellássa „hallgatnivalóval” a gyengén látó könyvtárhasználókat. Gyarapítására nincsen mód, de nem is indokolt, ugyanis az igénybevétel rendkívül ritka. Egy-egy idősebb olvasó számára kölcsönöznek még belőle.

A József Attila Megyei Könyvtár hangoskönyv-állománya 1996 decemberében gyarapodott utoljára. Utolsó rendelésünk 1995 decemberében történt, amikor is az OSZK KMK és a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége összefogva lehetőséget teremtett arra, hogy a könyvtárak gyarapíthassák hangoskönyv-állományukat. Az általuk küldött több oldalas listáról lehetett választani, és a megrendelt kazetták árát 1996 áprilisában előre kellett rendezni. 1996 decemberében jött meg a megrendelt kazetta, azóta semmilyen forrásból nem gyarapítottuk ezt az állományrészt.

3.) Mit tegyünk a hanglemezekkel (tárolási gondok, minőségromlás - Eladjuk? Selejtezzük? -noha CD még kevés van)?

Dorog: Hanglemezgyűjteményünk kb. 1300 db-ból áll. Tárolási gondjaink nincsenek. Jól összeválogatott gyűjteményünk van, melyből igény szerint kölcsönzünk is. Minőségromlásról nem panaszkodott senki. A selejtezés gondolatával nem foglalkozunk.

Tatabánya: A hanglemezeket kölcsönözzük, az igény nálunk minimális. Valószínűleg az eladás lesz a megoldás, ezt addig kell megtenni, amíg akad a hagyományos lemezeknek vásárlója. A minőségromlás miatt csoportos hallgatásra egyre kevésbé alkalmasak, egyéni lemezhallgatás nem jellemző.

A hanglemezekkel kapcsolatban a következő gyakorlat alakult ki a Megyei Könyvtárban: a fekete lemezek közül elsősorban a törzsanyagba tartó-

zokat vásároltuk, keveset tudunk kölcsönzési célra is megvenni.

A CD lemezek megjelenésével és viszonylag olcsóvá válásával úgy döntöttünk, hogy ezekből is csak a törzsgyűjteménybe tartozókat vásároljuk. Ha fekete lemezen már megtalálható, azt átesszük a kölcsönözhető állományba. Így a tartósabb CD-ből alakítjuk ki a mindenképpen szükséges, védett állományt, és a kölcsönözhetőek választékát is növeljük.

Ha valaki megnézi az állománygyarapítási statisztikánkat, láthatja, hogy ez csak elmélet. A gyakorlatban szinte a semmivel egyenlő a lemezek gyarapodása. Ennek egyetlen „előnye” van - tárolási gondjaink nincsenek. A tönkrement fekete lemezeket minden további nélkül selejtezzük.

4.) Hol tartunk a videókkal? Milyen filmeket és milyen forrásból szerzik be? Kinek és milyen feltételekkel kölcsönzik?

Dorog: Videófilm állományunk kb. 120 db-ból áll. Főleg mese és ifjúsági filmeket, valamint természetfilmeket vásárolunk. Ebből kölcsönzünk. Kölcsönzési díjat nem kérünk. A kölcsönzési igény nem túl gyakori. A városban több videókölcsonzó van, nagyobb választékkal.

Vásárolni a Könyvtárellátó által kibocsátott jegyzékek alapján szoktunk. Leginkább a leértékelt, akciós árú filmeket keressük, elsősorban anyagi okok miatt.

Tatabánya: Videófilm keveset vásárolunk. Elsősorban kötelező olvasmányok, mesefilmek, ismeretterjesztő filmek találhatóak az állományban. Korábban iskoláknak kölcsönöztük díjtalanul, jelenleg a beiratkozott olvasók 100,-Ft-os kölcsönzési díjért kölcsönözhetik pár napos határidőre. Kevés a fil-

münk, így e szolgáltatásunkat nem reklámozzuk.

A megyei könyvtár a videofilmek megjelenésekor is csak keveset vásárolt - művészfilmeket, természetfilmeket és az iskolai munkában felhasználható alkotásokat. Az állománygyarapításra fordítható összeg relatív csökkenésével az elé a dilemma elé kerültünk, hogy vagy megpróbáljuk fenntartani a hagyományos dokumentumok választékát (könyv, folyóirat), vagy „elcsábulunk” az újhoz, a videóhoz.

Az előbbi mellett döntöttünk. Emiatt a videóállomány gyakorlatilag nem is gyarapodott a Nemzeti Kulturális Alap videó kollégiumának pályázatáig.

A pályázati kiírásnak megfelelően alakítottuk ki a gyűjtés szempontjait: kizárólag az egyetemes és magyar filmművészet alkotásait vesszük meg. Lemondtunk az oktatásban használható filmekről (az iskoláknak is írtak ki pályázatot), és lemondtunk arról, hogy a népszerű, biztosan nagyobb érdeklődést keltő közönségfilmeket szerezzük be. Ez utóbbiakhoz könnyen hozzá lehet jutni a város videotékáiban.

Ebből következően leginkább az Odeontól és a MOKÉP-től vásárolunk, illetve azoktól a videoforgalmazóktól akik az NKA ajánlati listáján szerepelnek.

Kölcsönözni minden beiratkozott olvasónknak kölcsönözzük, 150 forintért naponta és filmenként.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy kialakult egy „törzsgárda”, akik már hiányolnak egy-egy alkotást, és a hagyományos könyvtárhasználók közül is egyre többen veszik igénybe.

Egy év könyvtermése Komárom-Esztergom megyében (1997)

VI. Bábolnai Nemzetközi Gazdanapok, 1997. szeptember 3-7.: a vertikális integráció szakvására / [szerk. Körösvölgyi Tamás. - Bábolna : Bábolna Rt., 1997. - 139 p.

BÁNYÁSZ kegyeleti emlékmű, Tatabánya / [szerk. Csics Gyula] . - Tatabánya : Tatabánya Bányász Hagományokért Alapítvány, 1997. - 39 p.: ill.

BÁRDOS László Gimnázium, Tatabánya. 10 éves a Bárdos László Gimnázium, 1987-1997 : iskolatörténeti évkönyv / szerk. Varga Istvánné, Sándor Mária, Nagy Tamás. - Tatabánya : Bárdos László Gimnázium, 1997 (Tatabánya: Alfadat-Press). - 108 p.: ill.

BEVEZETÉS az általános statisztikába / Némethné Gál Andrea, Szabó László ; [közread. a] Modem Üzleti Tudományok Főiskolája. - Tatabánya : Tri-Mester, 1997. - 191 p.

CÍMTÁR : mit, hol, kitől : Tata és környéke / [szerk. Lovászi József] . - 1997/98. - [Szeged] : Média-Mix Kvk., 1997.-64 p.

CÍMTÁR : mit, hol, kitől : Tata és környéke / [szerk. Lovászi József] . - 1997/98. - [Szeged] : Média-Mix Kvk, 1997. -80 p.

DUNAALMAS helytörténeti füzet / közread. Dunaalmás Barátainak Köre. - Dunaalmás : DBK. [1], ALMÁS és a zsitvatoroki béke /Pintér Géza. - 1996. - 9, [4] p.: ill.

DUNAALMÁS helytörténeti füzet / közread. Dunaalmás Barátainak Köre. - Dunaalmás : DBK. 2., Mikoviny Sámuel mérnök-polihisztor, a dunaalmási fürdőskultúra úttörő kezdeményezője /Hrenkó Pál. - 1997. - 5, /2/ p. : ill.

GAZDASÁGI hírlével. - Tatabánya : Tatabánya Megyei Jogú Város önkormányzata, 1997 (Tatabánya : West End). - [14] p. : ül. 21 cm.

GYERMELYI Holding Részvénytársaság, Gyermely : Az 1997. évi rendes közgyűlés dokumentumai, 1997. március 25. - Gyermely : Gyermelyi Holding Rt., 1997. - 16 p.

GYERMELYI Szövetkezeti Részvénytársaság, Gyermely : Az 1997. évi rendes közgyűlés dokumentumai, 1997. március 22. - Gyermely: Gyermely Rt., 1997. - 13 p.

GYERMELYI ügyviteli Rt., Gyermely : Az 1997. évi rendes közgyűlés dokumentumai, 1997. március 22. - Gyermely : Gyermelyi Ügyviteli Rt., 1997. - 15 p.

GYERMELYI Vállalatcsoport Kiegészítő Nyugdíjpénztárának egységes szerkezetbe foglalt alapszabálya. - Gyermely : Gyermelyi Vállalatcsoport, 1997. - 20 p.

HOLLÓ András (1953-1992) Egyre messzebb : válogatott versek /Holló András : [vál. és szerk. Jász Attila]. - Tatabánya : József Attila Megyei Könyvtár, 1997. - 251 p. - (Új Forrás könyvek.)

JÁSZ Attila (1966 -) Jelzések könyve / Jász Attila. - [Budapest]: Orpheusz, 1997 (Tata : Sollers ny.). - 55 p.

JÓKAI Mór Általános Iskola, Tatabánya : 65 éves a tatabányai Jókai Mór Általános Iskola, 1932-1997 / [írta és szerk. a Jókai Mór Általános Iskola tantestülete]. - Tatabánya : Jókai Mór Ált. Isk., 1997 (Tatabánya : Alfadat-Press). - 65 p., [9] at. : ill.

KERNSTOK Károly (1873-1940) Művek (vál.) : Kernstok Károly írásából : A kutató művészetől a Vallomásig 1911-1939 /gyűjt, és közread. Bodri Ferenc. - Tatabánya : [Komárom-Esztergom M. Önkormányzat Kemstok K. Műv. Alapítványa], 1997. - 170 p. ; - (Kernstok Károly-füzetek. 2.)

KOMÁROM-Esztergom megye kézikönyve / [főszerk. Fűrészné Molnár Anikó] : [a szerk. közrem. Bátor Zoltán, Csics Gyula, E. Nagy Lajos, Gerlei János, Horváth István, László Tibor]. - [Tatabánya]: Alfadat: [Hatvan]: Ceba, 1997. - 746 p. : ül. (Magyarország megyei kézikönyvei, 11.)

KOMÁROM-Esztergom megye statisztikai évkönyve / Központi Statisztikai Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága. - 1996. - Tb.: KSH K-E.M. Ig., 1997 (Tatabánya : Alfadat-Press). - 317 p.

KOMÁROM-Esztergom Megyei Munkügyi Központ tájékoztatója munkáltatóknak / [szerk. Pöcze Pétemé] . - Tatabánya: K.-E.M. Munkügyi Központ, 1997.

KOMÁROM-Esztergom Megyei önkormányzat Szent Borbála Kórháza tudományos munkásságának bibliográfiája / [szerk. Balogh Márta, Bicskei Endréné, Brautigam Veronika]. - Tatabánya : KEMŐ Szent Borbála Kórháza, 1997.-226 p.

KOMÁROM megye a magyarországi sajtóban : válogatott repertórium. - Tatabánya : Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat József Attila Megyei Könyvtára (Tatabánya : József Attila Megyei Könyvtár). 5. köt., 1975-1979 / [vál. és szerk. Schmidt József]. - 1997. - XXIX, 634 p. Címe előbb: Komárom megye a sajtóban.

MAGYARORSZÁG. Központi Statisztikai Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága Statisztikai

Tájékoztató / készítette Fancsali József, Szabó Sándorné, Ungi Lászlóné. - 1. (1997). - Tatabánya : KSH Kom.-Esztergom M. Ig., 1997. - 140 p.

MAGYARORSZÁG, Központi Statisztikai Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága Statisztikai tájékoztató / készítette Fancsali József, Szabó Sándorné, Ungi Lászlóné. - 2. (1997). - Tatabánya : KSH Kom.-Esztergom M. Ig., 1997. - 138 p.

MAGYARORSZÁG, Központi Statisztikai Hivatal Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága Statisztikai tájékoztató [készítette Bódiné Vajda Györgyi, Fancsali József, Szabó Sándorné, Ungi Lászlóné]. - 3. sz. (1997). - Tatabánya : KSH Kom.-Esztergom M. Ig., 1997. - 131 p.

MAKROÖKONÓMIA / Solt Katalin ; [közread, a] Modern Üzleti Tudományok Főiskolája. - Tatabánya : Tri-Mester, 1997.-267 p.

MIKES Kelemen Felnőtt és Ifjúsági Középiskola, Tatabánya: továbbtanulás 1998. - Tb.: MKFJK, 1997. - 16 p. :ül.

MKROÖKONÓMIA / Solt Katalin, Szabó Bakos Eszter ; [közread, a] Modern Üzleti Tudományok Főiskolája. -Tatabánya: Tri-Mester, 1997.-271 p.

MODERN Üzleti Tudományok Főiskolája, Tatabánya Tanulmányi és vizsgaszabályzat. - Tb.: MÜTF, 1997. - 25 p.

NEMZETKÖZI Iskolatörténeti Konferencia (1996) (Tatabánya) Népiskolák Magyarországon : Nemzetközi Iskolatörténeti Konferencia előadásainak anyaga, Tatabánya, 1996. augusztus 26-27. / [főszerk. Fűrészné Molnár Anikó ; szerk. Somorjai József]. - Tatabánya : Tatabányai Múzeum, 1997 (Tatabánya : Alfadat-Press). - 358 p. : ül. (Tatabányai Múzeum. Tudományos füzetek ; 1)

REFA módszerek alkalmazása a Bábolna Rt vertikális integrációjának termelési folyamatában / [szerk. Gögös Károly]. - Bábolna : Bábolna Rt, [1997]. - [193]; Borítócím : Bábolna 1789

SIMANOVSZKY Zoltán: Bevezetés a közgazdaságtanba / Simanovszky Zoltán ; [közread, a] Modern Üzleti Tudományok Főiskolája. - Tatabánya : Tri-Mester, 1997. -159 p.

SZINNYEI József (1830-1913) Művek (vál.) Id. Szinnyei József komáromi históriái / [sajtó alá rend. Hídvégi Violetta] ; [szerk. Virág Jenő] ; [a szerk. közrem. Rudó Mónika]. - Tatabánya : Komárom-Esztergom M. Önkormányzat, 1997. - 239 p. ; 21 cm. - (Castrum könyvek, 5.)

TÁJÉKOZTATÓ a Komárom-Esztergom megyei lakosság egészségi állapotáról, az egészség romlását kiváltó okokról, az egészségügyi ellátórendszerrel és a szükséges tennivalókról az 1996. év adatai alapján. - Tatabánya : Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Komárom-Esztergom Megyei Intézete, 1997. - 102 p.

TATABÁNYA : fotóalbum / [szerk. biz. Bársony László, Bárdos István, Fűrészné Molnár Anikó, Kósa László, Ravasz Éva] ; [fotók Dallos István, Kiss T. József, Kováts Sándor, Szamódy Zsolt, Tarján Antal]. - Tatabánya : Tatabánya Megyei Jogú Város, 1997 (Tatabánya :

Alfadat-Press). - 104 p. : ill. Angol, magyar és német nyelven.

TATABÁNYA közigazgatási repertórium [a szöveget lond. és szerk. Ravasz Éva. - Tapolcainé Sárny Szabó Éva] . - Tatabánya : Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltára, 1997 (Tatabánya, Alfadat-Press) 1. köt. A városi képviselő-testület és a tanács 1947-1950, a városi tanács és a végrehajtó bizottság 1950-1956 üléseinek jegyzőkönyvei. - 1997. 485 p.

TÉNYEK tükrében Tatabánya város egészségügye : / Tatabánya egészségterve. / írták Somorjai Tímea, Kis József; szerk. Zsíros Ferenc. - Tatabánya : Tatabánya Idősek Gondozásáért Alapítvány, 1997. - 20 p. : ill. ; 21 cm. Főcím a borítóról

THORDAY Zoltán: Hegyen-völgyön kisvasút / Thorday Zoltán - Tatabánya : Magyar hon. 1997 (Tatabánya : Turul Ny.). - 87 p. : ill.

VAS László Egészségügyi Szakközépiskola és Szakiskola, Tatabánya A tatabányai Vas László Egészségügyi Szakközépiskola és Szakiskola jubileumi évkönyve, 1972-1997 / [készítette az iskola tantestülete] ; [szerk.

Murányi Simonné, Honvári Istvánné]; [a borítót tervezte és a grafikákat kész. Papp Albert]. - Tatabánya : Vas L. Eü. Szakközép- és Szakiskola, 1997 (Tatabánya : Alfadat-Press). 95 p. : ill.

VEKERDI László (1924-): A sorskérdések árnyékában : kalandozások Németh László világában / Vekerdi László ; [vál. és szerk. Monostori Imre] . - Tatabánya : József Attila Megyei Könyvtár, 1997. - 332 p. - (Új Forrás könyvek) Az „Év Könyve”-djában részesült kötet.

VOLT egyszer egy Központi Műhely-üzem... : „az emlékezet őrzi az elődök cselekedeteit” / írta Gallai Rezső. - Tatabánya : A. S. G., 1997 (Tatabánya : Alfadat-Press). - 32 p. : ill.

Az összeállítás az 1998. március 31-ig beérkezett és feldolgozott kötelezpéldányok alapján készült.

József Attila Megyei Könyvtár Tájékoztató Szolgálat, Tatabánya

Összeállította dr. Horváth Géza

A könyvtári statisztika jelene és jövője

1998. április 1-jén rendezte meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Közkönyvtári Egylet a *Könyvtári statisztika jelene és jövője* című konferenciát.

Soós Lőrinc, a KSH Elnöki Hivatal Elnöki Főosztályának vezetője előadásában beszámolt arról, hol tart *A magyar statisztika az Európai Unió követelményeinek tükrében*.

Kádárné Fülöp Judit, a MKM Statisztikai Osztály főosztályvezető-helyettese a magyar könyvtári statisztikáról tájékoztatta a résztvevőket.

Vidra Szabó Ferenc, a KMK munkatársa -1997-től a statisztika összehangolója, a TEKE atyja - az elmúlt év tapasztalatait, nehézségeit ismertette a konferencia résztvevőivel.

A könyvtári statisztika gondjairól Engel Tibor, az egri Megyei Könyvtár igazgatója szólt.

A rendezvénynek külföldi résztvevője is volt, Dávid Fuegi angol könyvtári, információs szaknácádó, kinek előadásával szinte teljes terjedelmében szeretném megismertetni a kollégákat.

Előadásának címe: *A könyvtári statisztikai adatok gyűjtése és szerepük a teljesítmény értékelésében*.

Előadásában a következő kérdésekkel foglalkozott:

- a jó könyvtári statika követelményeivel,
- a teljesítménymutatókkal,
- végezetül röviden a LIBECON 2000 című aktuális statisztikai projekttel.

Nagyon sok könyvtárvezető úgy véli, hogy a könyvtári statisztikának több a kára, mint a haszna. Véleményüket általában az alábbiakkal indokolják:

- nem pontosak,
- nem teljeseek,
- nem hasznosak,
- nem az igazán fontos adatokat gyűjtik,
- túlságosan későn adják közre és nehezen érthető formában,
- a munkatársak ideje fontosabb dolgokra is felhasználható.

Sok esetben ezek a kritikák jogosak, így bizonyos időnek el kell telnie ahhoz, és módszerbeli változások is szükségesek, hogy ez a kritika ne legyen érvényes. Bár gyakran a téves megítélés abból is eredhet, hogy a könyvtárügyet sokan szakmának tekintik, és nem úgy fogják fel, mint tudományos vagy irányítási feladatot. Többünknek azonban a könyvtári statisztika olyan lényeges és nélkülözhetetlen eszköz, amely nemcsak arra szolgál, hogy befolyásolja a dolgok alakulását.

A jó könyvtári statisztika értékeinek vannak támogatói, mint például Denies Davies, aki azt állítja, hogy növekedni fog a könyvtári statisztika szerepe a döntések előkészítésében. Ehhez viszont elengedhetetlen, hogy az adatok

- megbízhatóak és pontosak legyenek (5 % hibahatár),
- következetesen használt definíciókon alapuljanak,
- frissek és időszerűek legyenek,

STATISZTIKA

- módszertanilag kifogástalanok,
- reprezentatív vagy teljes körű felmérésen alapuljanak.

Ezek a követelmények mind a meglévő, mind a potenciális statisztikát használók esetében is fennállnak. E használók igényeit állandóan szem előtt kell tartani.

A lehetséges használói kör az alábbiakból tevődik össze:

- könyvtárosok és könyvtárvezetők,
- helyi önkormányzati tisztviselők (igazgató, könyvelő stb.),
- helyi politikusok,
- országos testületek, például könyvtáros egyesületek, minisztériumok,
- kutatók,
- a könyvtárügy és a könyvtárak iránt érdeklődő polgárok,
- nemzetközi szervezetek, mint például IFLA, UNESCO, EU).

A jó könyvtári statisztika hat alapkövetelménye az alábbiakban foglalható össze:

1. az adatgyűjtő rendelkezésére kell hogy álljon minden forrás az adatok minél gyorsabb összegyűjtése és közreadása érdekében,
2. az adatokat érthető módon kell a felhasználók rendelkezésére bocsátani,
3. a definíciók és módszerek egyértelmű meghatározása összhangban kell hogy álljon a szabványban rögzítettekkel,
4. az adatszolgáltatók korrekt és gondos adatközlése,
5. az adatgyűjtők feladata megfelelő ellenőrző rendszer alkalmazása,
6. az adatok világos és érthető bemutatása.

Jó könyvtári statisztika nélkül nincs teljesítménymérés!

A teljesítménymérés előre meghatározott célok, feladatok és normák alapján teljesítménymutatók és mérőszámok segítségével történik. Az adatok rendszerint olyanok, amelyek felhasználói felmérésekből származnak, vagy a könyvtári automatizált rendszerekből tölthetők le.

A teljesítménymutató nem más, mint értékhozzáadással növelt statisztikai adat. A hozzáadott érték abból származik, hogy az adatokat vagy szöveggörnyezetbe ágyazzuk, néha normákkal vetjük össze, vagy arányokat állítunk fel, vagy összefüggéseket mutatunk ki. Az összehasonlítások történhetnek például más hasonló szervezettel vagy megadott normák, teljesítménymutatók többszöri ismétlésével.

STATISZTIKA

Az összehasonlítási alap megválasztása a fenntartók érdekeitől és viszonylagos hatalmi pozícióitól függ. Az egyes ágazatok közötti összehasonlítás rendkívül kockázatos lehet.

Végezetül ismertette a LIBECON 2000 projektet, amelyet jelenleg az Európai Unió DG XIII igazgatósága tárgyal, s amelyben ő is közreműködött.

A program céljai a következők:

- a könyvtári információhoz való hozzáférés nemzetközi koordinálása,
- az adatszolgáltatók terhelésének csökkentése a definíciók egységesítésével és az adatok egyszeri begyűjtésével,
- az információpolitika befolyásolása érdekében időszerű információ közreadása,
- a statisztikai információ-források hozzáférhetővé tétele, amelynek egyes elemeit a használók könnyebben befolyásolhatják,
- megfelelő együttműködés biztosítása a vezetők és a statisztikusok között.

A körülbelül két és fél évre tervezett munka a következőket foglalja magában:

- minden országban az elsődleges kapcsolatok meghatározása,
- egy kezdeti adatbázis létrehozása,
- a felmérés tervének egyeztetése,
- áttekintés a rendelkezésre álló legutolsó adatokról és azok frissítése,
- tematikai kapcsolat létesítése az információáramlat fenntartására,
- az információ ellenőrzése.

A projektben 26 ország könyvtárai vesznek majd részt, köztük Magyarország is. A munka az országos statisztikai adatokra épül, külön felmérést nem terveznek. A munka legfőbb eredményeként a könyvtári statisztika előállítóinak és felhasználóinak európai szintű virtuális közössége jön létre, amely elvezethet egy világméretű hálózathoz. Ilyenformán megvalósulhat az adatok és azokon keresztül a könyvtárak jobb megismerése a köz számára.

Az előadások után a kollégák mondták el véleményüket, meglátásaikat a statisztikáról a gyakorló könyvtáros szemszögéből, bízva abban, hogy a következő adatlap elkészítése már ezek figyelembe vételével készül el.

Kelecsényi Péterné

Arcok Komárom-Esztergom megye közéletéből

„A könyvtárhoz sem kell más, mint pénz, pénz és pénz”.

Dr. Monostori Imre irodalomtörténész, kritikus. Egy alkotó ember, akinek eddig hét könyve és számos kritikája, tanulmánya jelent meg. Emellett és nem mellékesen a megyei könyvtár igazgatója és az Új Forrás című havilap főszerkesztője. Nála az alkotás nem pillanatok szüleménye, hanem hosszabb kutatómunka eredménye. Sok-sok év ismeretanyaga halmozódott benne, ami mind-mind papírra kívánkozik. Vele beszélgettünk.

- *Mindenekelőtt kérem, mondja el, mit tart fontosnak önmagáról?*

- Két fő területen dolgozom. Az egyik a megyei könyvtár, amelynek vezetése hárul rám. A másik feladatom a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat kulturális folyóiratának, az Új Forrásnak az irányítása. Ezen túl mint irodalomtörténész rendszeres kutatómunkát folytatok. Ennek eredményeként eddig hét könyvem jelent meg. Legutóbb Kónya Lajosnak, Tatabánya-Felsőgalla szülőtte munkásságának egy évtizedén dolgoztam „Borul a föld” címmel.

- *Ilyen irodalmi tevékenység után akár írónak is nevezheti magát.*

- Én nem vagyok író, mert egy írónak fantáziával kell rendelkeznie, és egy sor dolgot kell kitalálnia. Én nem találok ki semmit. Csupán azokat a jelenségeket tudom értelmezni, amelyekkel találkozom. Rám a kitalálás helyett a megtalálás a jellemző, ez az én műfajom. És több minden érdekel egyszerre.

- *Amint mondja, érdeklődő ember. Az élet mely jelenségei iránt érez vonzalmat?*

- Nehéz ezt megszabni, mert a legkülönbözőbb dolgok érdekelnek. Ha azt mondom, hogy az én fő kutatási területem Németh László munkássága, akkor bizonyára sokan csodálkoznak azon, hogy került ide Kónya Lajos. A szobámban lévő képek - Babits Mihály, Németh László, Bibó István - a magyar szellemi élet három különböző csillagát ábrázolják. Ez is érzékelteti, hogy milyen szabadon kalandozhatok a feldolgozandó témák között. Kónya Lajos esete is 20 éve - amióta egy antológiát szerkesztettem Tatabánya akkori jubileumára - motoszkált bennem. Ugyanakkor Babits Mihály és Székfi Gyula levelezését is én adtam közre. Emellett még nem is beszéltem arról a nagyszámú kritikáról, amelyet még nem adtam ki egy kötetbe foglalva. Vagyis széles az a motívumvilág, amely ösztönöz és hat rám.

- *A kritikát általában rendelik, ám egy könyvhöz ötletre, elképzelésre van szükség. Hogy alakul ez az Ön esetében?*

- Igen, a kritikát rendelik, bár már megengedhetem magamnak, hogy én ajánljam fel bizonyos folyóiratoknak, miről is szeretnék írni. Húsz éven át

kritikai robotos voltam. Ezután jöttek a nagyobb feladatok. Jelenleg az Új Forrás 30 évének feldolgozásával foglalkozom. A Kortárs kiadónál pedig megjelenésre vár egy kötetem, amelyet karácsonyra ígérnek. Vagyis van mit csinálnom, és még a könyvtárról nem is beszélünk.

- *Akkor beszéljünk arról is. Milyen feladat, milyen érzés manapság könyvtárigazgatónak lenni?*

- Szorongató érzés, és ezt már kilencedik éve tapasztalom, mert örökös nehézségeink vannak. Az anyagi hiányról van szó, ám nem elhanyagolható a szakmai utánpótlás biztosításának nehézsége sem. A fiatal diplomások jószíriével a betevő falatjukat sem tudják megkeresni. Nem szívesen jönnek erre a pályára, ugyanis akik elvégzik az egyetemet, azok közül sokan a diplomáért teszik csak és nem azért, hogy egy könyvtárban dolgozzanak. Emellett megjelent a modern technika, amelyhez szintén szakember kell. Ennek ellenére sok mindent meg tudunk oldani. Olyan munkatársaim vannak, akik értik és szeretik a munkát és nem azért dolgoznak, mert anyagilag különösebben megérné. Így aztán együtt sírunk, együtt nevetünk. Mikor hogy...

- *Munkásságának másik fő területe az Új Forrás. Kérem, beszéljen a folyóiratról, amelynek a főszerkesztője.*

- Úgy kezelem, mint a megyei könyvtáron belüli szakfeladatot. Sikerült itt is egy stabil gárdát kialakítani, akik értői a munkának. Büszke vagyok arra, hogy az országos összehasonlítás során kiálltuk a próbát. Az Új Forrás bekerült azok közé a folyóiratok közé, amelyeket az országban a legjobbak között jegyeznek. Bizonyítja ezt a Nemzeti Kulturális Alap legújabb pályázatán elnyert pénzesz-szeg nagysága. Ebből kitűnik, hogy az Új Forrás bekerült a legmagasabban díjazott folyóiratok sorába.

- *Mire van szükség Ön szerint a jövő könyvtárában?*

- Azt tudjuk, mi az, amit meg kellene valósítanunk, de mint a beszélgetés elején is említettem, anyagi gondok nyomasztanak. Világosak a programok. Van törvény is, amely megfogalmazza a megyei könyvtárak helyét és szerepét. Csupán egyetlen baj van, hogy a törvény szabta feladatokhoz nincsenek meg a pénzügyi feltételek. Azt hiszem, más bajunk nincs is, mert tudjuk, mit kell csinálni. Csupán példaként említem, hogy létszámbővítés nélkül azokat a munkákat nem tudjuk elvégezni, amelyeket kötelezően kellene. Pedig ez nem vágy, nem kívánság, hanem jogszabály által előírt kötelezettség. Így a jövő könyvtárhoz sem kell más, mint pénz, pénz és pénz.

Tátrai Zoltán

(K-E Megyei Hírlap, 1998. április 16., 6. l.)

Szubjektív töredékek Londonról

Az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete és az Angol Könyvtári Egyesület Helyismereti Csoportja között fennálló baráti-szakmai együttműködésnek, valamint a British Council anyagi támogatásának köszönhetően 1998. március 21-26 között alkalmam volt egy londoni tanulmányúton részt venni. A 10 kolléga közül a nagy többség csak kicsit vagy egyáltalán nem bírta a nyelvet, mégis sikerült valamelyest belekóstolni az ottani szakmai életbe. Valamennyiünk számára óriási élményt jelentett maga a tény, hogy az említett szervezetek együttműködési megállapodásának keretében Londonban ismerkedhettünk meg az ottani viszonyokkal.

E rövid kis írásban lehetetlen mindenre kitérni, így néhány, nemcsak számomra fontos momentumot ragadnék ki.

Mindenek előtt az Angol Könyvtáros Egyesület Helyismereti Csoportjának éves közgyűlésén való részvételünkről. Fontosak az ilyen személyes találkozások, még ha tolmácsra szorulnak is. A hivatalos programot megelőző - nem csak a kölcsönös udvariasságokra szorító - beszélgetések kapcsolatépítő jellegük miatt maradnak emlékeztetésekként. Ezek építésében kiemelkedő szerepet játszott kolléganőnk, partnerszervezetünk tiszteletbeli tagjává választotta. Gáncsné Nagy Erzsébet érdeme, hogy e kapcsolat ma is élő.

E megtiszteltetésen túl emlékezetes maradt Martin Hayes, vezető helyismereti könyvtáros (West Sussex) előadása az összejövetelem. Ő többmagával egy országos projekt keretében családtörténeti kutatók számára állított össze az Interneten hozzáférhető weboldalt. Célja az ezirányú és Nagybritannia-szerte népszerű kutatói, olvasói igények kielégítése volt. Ezzel a részletes módszertani, bibliográfiai segédlettel az érdeklődők önmaguk, minimális könyvtárosi segítséggel meg tudják találni a szükséges irodalmat. Referens könyvek, genealógiai szakmunkák, levéltári fondok stb. jól áttekinthető egységes rendszerben, sokrétű mutatókkal. Aki tud angolul, és van Internet hozzáférése, maga is meggyőződhet e munka méreteiről, használhatóságáról.

A cím: <http://www.earl.org.uk/familiaindex.html>

Könyvtári és levéltári anyagokat együtt őriznek

a Westminster Archives Centerben is, ahol szintén örökké emlékeztetéssé vált látogatást tehattünk. Nagybritannia egyik legpatinásabb közgyűjteményében Jerome Farrell értő kalauzolásával ismerkedhettünk London e fontos részének múltját őrző helyismereti központjával. Az, hogy könyvtár és levéltár egy épületben, egy szerkezeti egységként van jelen, mind a használók, mind az ott dolgozók számára hasznos. Előbbieknek a koncentrált anyag, utóbbiaknak az összehangolt állománygyarapítás miatt érdekes. Itt minden típusú dokumentumot gyűjtenek Westminsterre vonatkozóan. Brosúráktól illusztrációkig, a kerület hangulatát tükröző AV anyagokig sok mindennel igyekeznek e terület lakóinak lokálpatrióta érzéseit ébren tartani. Az anyag több mint 5000 polc fm, negyede mikrofilmen férhető hozzá; minden adat, a legapróbb is természetesen számítógéppel visszakereshető. Mindennapos az olyan referenzs kérdések megoldása, mint pl.: milyen nemzetiségű személyek laktak mondjuk az elmúlt 200 évben a kerület egy konkrét utcájának meghatározott házában?! Ezzel talán sikerült érzékeltetni: itt egyedülállóan teljes és mély képet tudnak adni Westminster múltjáról.

A hagyományok tisztelete a 20. században, korszerűség és az elődök értékeinek őrzése, megbecsülése lehetnek a kulcsszavai az Egyesült Királyság Nemzeti Könyvtárában, a British Library St. Pancras kerületben felépített vadonatúj épületében tett látogatásunknak is. Még nem volt teljesen berendezve, ám nem csak méreteivel nyűgözött le. Az épületben található: Kings Library, egy kb. 60000 kötetet tartalmazó hatemeletes üvegtorony. A látványnak sem utolsó gyűjteményt IV. György adományozta a nemzetnek.

Végül szeretnénk köszönetet mondani partner szervezetünk vezetőjének, Elisabeth A. Melrose asszonynak, Észak-Yorkshire Megyei Könyvtára helyismereti tájékoztatójának, ottani programjaink szervezőjének, fáradhatatlan, kedves és mindenre gondoló kísérőnknek. Rövid, de tartalmas látogatásunk tapasztalatainak gyakorlati hasznosítása nem könnyű az eltérő viszonyok miatt, de a sok értékes gondolat hasznosítására mindannyian törekedni fogunk.

Dr. Horváth Géza

Helyreigazítás

Lapunk 1997. évi 3. - Horváth Gézára emlékező - számában, Gerő Gyula búcsúbeszédében egy mondat hiányosan jelent meg (4. lap). A helyes mondat a következő: „...mit mesélhetnél még öreg barátainkról: jó emlékü helyettesedről, *Bárdos László Istvánról és az érdekes sorsú esztergomi*

könyvtárigazgatóról. Martsa Alajosról...” A dőlt betűvel szedett rész sajnálatos hiba miatt kimaradt, megváltoztatva így a mondat értelmét. Gerő Gyula és az érintettek elnézését kéri

a szerk.

Lábatlan Nagyközségi Könyvtár hírei

A lábatlani közművelődési könyvtár egyben a Petőfi Sándor Általános Iskola iskolakönyvtári feladatait is ellátja. A múlt esztendőben elnyertük a „Könyvtárpártoló önkormányzat - 1997” címet, az így kapott pénzből számítógépünk rákapcsolódott az INTERNET-hálózatra. Ezt a szolgáltatást térítés ellenében bárki igénybe veheti.

A Békés Megyei Könyvtárosok Egyesülete által *Az olvasói szokások változása* címmel meghirdetett pályázaton könyvjutalomban részesültünk.

Az 1998-as évben könyvbeszerzésre 500 ezer forintot (+ÁFA) fordíthatunk.

Idén az első negyedévben a központi könyvtárban 133 gyerek, 156 felnőtt beiratkozó van.

Minden hónap első hétfőjén a nyugdíjas klub tartja összejövetelét, a hónap utolsó pénteké pedig a filmklubosoké.

Január elején a nagycsoportos óvodások ismerkedtek a könyvtárral.

A Petőfi Iskola napközisei rendszeresen kölcsönöznek könyvet és jönnek videózni, játszani a könyvtárba.

Az első negyedévben 2 könyvtári óra volt számukra.

Március 11-én rajzversenyt rendeztünk, melynek 20 résztvevője volt. Március végén Hamza Györgyné tojásdíszító, -csipkéző bemutatóval egybekötött előadást tartott gyerekeknek.

Természetesen nem csak gyerekprogramok vannak könyvtárunkban.

Február 20-án Mezős Béla festőművész kiállítását nyitottuk meg, mely egy héten keresztül volt megtekinthető. Március 19-től pedig Harcsáné Guttmann Gyöngyi képeiben gyönyörködhetnek az érdeklődők.

Rendszeresen nálunk tartja éves beszámolóját a helyi Takarékszövetkezet, erre az idén áprilisban került sor. Volt még könyvvásár, gyógytermék-bemutató és áruvásár is.

Hetente 8 órát tart nyitva a fiókkönyvtár, mely a Rákóczi Művelődési Házban található. A fiókkönyvtár állománygyarapítása is a nagykönyvtár költségvetéséből történik.

Szerkesztik: ifj. Gyüszti László, Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Kelecsényi Péterné, József Attila Megyei Könyvtár
Takács Anna, Tatabánya, Városi Könyvtár
Tanczerné Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.

Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató

Felelős szerkesztő: Schmidt József

ISSN 1218 9278

Tb.MK. S-23/1998.